

DEDE KORKUT

Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi
The Journal of International Turkish Language & Literature Research
Cilt / Volume 9 Sayı / Issue 21 Nisan / April 2020 s. 140-162
DOI: <http://dx.doi.org/10.25068/dedekorkut329>
Mainz-Almanya / Germany

Özgün Makale / Original Article

|| Geliş Tarihi: 29.02.2020
|| Kabul Tarihi: 12.04.2020

Esere Karışan Hayatlar, Hayata Karışan Eserler Sait Faik'in Eserlerinde Gerçeklikten Kurmacaya Aşk Maceraları*

Love Adventures From Reality to Fiction in Sait Faik's Lives Involved in Art, Artifacts Involved in Life

Dilek ÇAKIR**

Öz

Sait Faik'in hayatına pek çok kadın girer. O, kadınlarla olan ilişkilerini de zaman zaman hikâyelerine konu edinir. Bu kadınlar bazen Aleksandra, Eleni, gibi yabancı asıllı bazen de Nevin Hanım ve Vedat Hanım gibi Türk asıllı kadınlardır. Sözkonusu kadınların ortak yönleri ise fizyolojik yapı itibarıyla birbirlerine benzemeleridir. Hepsi de esmer, uzun ve ince bir fizik yapısına sahiptirler. Sait Faik'in bu kadınların hepsiyle tutkulu, inişli çıkışlı ilişkileri olur ancak bu kadınlardan hiçbirisiyle de uzun süreli, mutlu bir beraberlik yakalayamaz. Evliliğe yaklaştığı üç kadın olur. İlk evlilik teşebbüsü Aleksandra ile, fakat bu evliliği annesi onaylamaz. Sait Faik, Aleksandra ile olan ayrılıklarından birinden sonra Vedat Esin isminde tıbbiyeli genç bir kıza âşık olur. Buluşmalarının ikincisinde yaptığı evlilik teklifi Vedat Hanım tarafından reddedilir. Annesinin isteği üzerine Lütfiye isimli bir kızla nişanlanır. Başlangıçta iyi devam eden bu nişanlılık deneyimi de kısa sürer. Nevin, Sait Faik'in hayatında yer edinen önemli isimlerdendir. Sait Faik'in tiyatro ve sinema sanatçısı Nevin Seval olduğu düşünülen bir hanıma yazdığı mektuplar daha sonra mektuplarının bir araya getirildiği *Karganı Bağışla* kitabında yer alır. Ölümünden kısa bir süre önce de dostlarına tekrar âşık olduğundan bahseder. Bu genç kız İstanbul Teknik Üniversitesi'ne konferans vermek için gelen yabancı öğretim üyesi profesörün yeğeni Barbara'dır. Ancak bu aşk da hüsrarla sonuçlanır. Bu çalışmada Sait Faik'in eserlerinden yola çıkılarak yazarın aşk hayatı ile eserlerindeki aşk teması karşılaştırılmış ve eserler biyografik açıdan değerlendirilmiştir.

* Bu çalışma Marmara Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde 2019 yılında sunulan "Sait Faik'in Eserlerinde Biyografik Unsurlar" başlıklı yüksek lisans tezinden yola çıkılarak hazırlanmıştır.

**Lisansüstü Öğrencisi, Marmara Üniversitesi, İstanbul-Türkiye. Elmek: dilekkcakir@hotmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4099-0331>

Anahtar Kelimeler: Sait Faik Abasıyanık, aşk, hikâye, roman, şiir, biyografi.

Abstract

Many women walkin to Sait Faik's life. He mentions these affairs which he lives with them in his romance, time to time. These women are sometimes of foreign origin like Alexandra, Eleni; sometimes of Turkish origin like Mrs. Nevin and Mrs. Vedat. The common thread to all that is similarity of these women in that physiologically. All of them are brunette, longand has a thin profiling. He had a passionate love, an affair with ups and down with all of them. However, he cannotlead a happy life, lifelong love with anyone of them. He wants to marry with three women. The first marriage attempt is for Alexandra. His mother does not approve this marriage. Afterone of the breakings up of Sait Faik and Alexandra, he falls in love with a young lady who is medical student, Vedat Esin. In the second of these, his wedding proposal is taken a pass by Mrs. Vedat. He engages with a lady whose name is Lütfiye because of his mother's desire. This engagement experience which is going well in the beginning is take a short time. Nevin is one of the women who have a special place in Sait Faik's life. These letters which are Sait Faik wrote to Neval Seval who is supposed to be theater and cinemaactress, later take a place in his book "Karganı Bağışla" which is composed by his letters. Short while ago to his death, he mentions to his friends that he falls in love again. This lady is Barbara whose niece of a foreign assistant professor who comes to Istanbul Technical University to give lectures. However, this love is also ends up in frustration. In this study, the theme of love in Sait Faik's works was compared to his own life andaimed to look at these works from a biographical perspective.

Keywords: Sait Faik Abasıyanık, love, story, novel, poem, biography.

“Yalnızlık dünyayı doldurmuş. Sevmek, bir insanı sevmekle başlar her şey. Burada her şey biri nsanı sevmekle bitiyor.”

Giriş

İnsanlık tarihinin en erken dönemlerinden itibaren var olan, mevcudiyetini insandan alan ve sadece insana mahsus duygulardan biri olan aşk, her beşerî duygu gibi çeşitli cepheleriyle Türk ve Dünya edebiyatlarında pek çok eserin konusu olmuştur. Kimi zaman aşkın verdiği heyecan kimi zaman da verdiği acı ve ıstıraplar pek çok başarılı eserin ortaya çıkmasında etkin rol oynamıştır. Aşk, edebî eserlerde her zaman yerini canlı tutmuş, insanları etkisi altına alan sürükleyici gücü bünyesinde barındırmayı başarmıştır. Şair ve yazarlar kimi zaman yaşamlarında iz bırakan aşkları kimi zaman gözlemleri veya duyularıyla şahit oldukları aşkları kimi zaman da kimi zamanda hayallerindeki ideal aşk anlayışlarını kaleme alarak okuyucuya sunmuşlardır. Okuyucu, yazarın kurgusundan esere yansıyan bu aşk tasavvurlarından kendi tecrübelerine dair izler bularak edebî eserlerin duygu dünyasıyla kendi dünyası arasında bağ kurar. Evrensel bir duygu olan aşk, Türk ve Dünya edebiyatlarında çeşitli cepheleriyle yansıtılırken bazı aşklar ve âşıklar edebî eserlerin kurmaca gerçeklik düzleminden ayrılarak efsanevî bir boyuta taşınmıştır.

Hayatındaki çoğu kesit ve anıyı, onun için önemli olan dostlarını, aşklarını, ailesini, ince dikkatlerle yansıttığı mekânları eserlerine konu edinen Sait Faik'in hikâyelerinde pek çok olay, duygu ve düşünce biçimleri de yazarın bakış açısı ve hayat hikâyesiyle örtüşür. Bazı hikâyelerinde kurgu ve gerçeklik o denli iç içe geçer ki bu metinler, tür olarak hikâyeden daha çok okuyucularına içini dökmek için yazdığı bir anıya da günlük türünü çağırıştırır. Kendisi de bir mektubunda duygu ve

düşüncelerini, sevinç ve üzüntülerini, gördüklerini veya işittiklerini hikâye aracılığıyla başkalarına anlattığını ifade eder.

Yazdıklarını 'hikâyeye benzeyen konuşma' olarak adlandıran Sait Faik'in aşk hayatına dair izlere de eserlerinde rastlamak mümkündür. Aşka dair bütün acıları, sevinçleri, heyecanları, ümitleri, hayal kırıklıkları yazdığı eserlere aksetmiştir. Aleksandra, Eleni, Nevin, Vedat Hanımlar ile annesinin isteği üzerine nişanlanıp kısa bir süre sonra ayrıldığı Lütfiye Hanım onun eserlerinde geniş ve ayrıntılı bir biçimde yer alırlar. Yazar, bazı eserlerinde ise bu kadınların isimlerini açıkça belirtir. Gerek dostlarının anlattığı anılar vasıtasıyla gerekse mektuplarından ve hakkında yapılan söyleşilerden hareketle yazdığı kurmaca metinlerdeki kadın karakterlerin bu kadınlar olduğu çıkarımı yapılabilir.

Yazarın/şairin hayatının tanıkları olarak da yorumlanan eserlerinde yaratıcısına ait izlere rastlamak, yazarın/şairin penceresinden hayata bakmak olarak da yorumlanabilir. Çünkü bu yapıtlar yazarlarının uzun yıllar boyunca meydana getirip oluşturduğu kültürel, düşünsel ve hayatta tanık olduğu olaylar karşısında oluşan birikimlerdir. Ancak kimi zaman yazarın/şairin eserde kendini gizlemek adına kendi karakterinden, düşüncesinden ve hayatından tamamen farklı kişilere ve olaylara yer verdiği de olur. Bu gibi durumlarda eserde yazarın/şairin hayatına dair bir çıkarım yapmak çok zordur. Zaten olası bir çıkarım da okuyucuyu yanlış yönlendirmek olacaktır. Bu sebeple her zaman yazarların ya da şairlerin eserlerinde ondan bir iz aramak ya da zoraki çıkarımlarda, yorumlarda bulunmak doğru değildir. Eldeki veriler ışığında değerlendirmelerde bulunmak daha sağlıklı bir yaklaşımdır.

Sait Faik'in eserleri kurmaca dünya ile hayat hikâyesindeki benzerliklerin fazla olduğu eserler arasındadır. Öyle ki okuyucunun Sait Faik'in özellikle hikâyelerini okurken onun kendi hayatını, beklentilerini, anılarını ya da sıradan bir gününü, herhangi bir anını okuyucuyla paylaştığı bir yazı okuyor izlenimine kapıldığını söylemek mümkündür.

1.Eserlerine Yansıyan Aşka Dair Temler

Vedat Günyol, Sait Faik'in kimseye anlatmayı sevmeyeceği aşk hikâyelerini hikâyelerine yansıttığını söyler. (Aktaran Sönmez, 2007: 83). "Aşk Üzerine" başlıklı yazısında: "Aşk, iki cins insan arasında büyük bir kavgadır, diyene hak veriyorum. Evet, bir kavgadır. Ama hiçbir zaman galibi, mağlubu kestirilemeyen bir kavga... Seven mi galiptir sevilen mi? Her ikisi de değil tabii. Öyle demeyelim de seven mi galip yoksa sevmeyen mi? Ver cevabını bakayım, kolay mı? Ben diyebilirim ki seven galip; hani muvaffakiyeti? Sen, sevmeyen galip diyeceksin; ne biçim galibiyet bu! Kendini sevdirebilmek büyük hüner değil. Sevmeyenin kazandığı nedir, sevgi mi? İnsanın, sevilmeyen adamın zehirli, acı sevgisi mi galip?"(Abasıyanık,2001:69-70)sözleriyle aşk hakkındaki düşüncelerini okuyucusuyla paylaşır.

Sait Faik hayatının son dönemlerinde karşılaştığı, İstanbul Teknik Üniversitesi'ne davetli bir öğretim üyesi olarak gelen profesörün torunu Barbara'dan çok etkilenir. Bir kokteylde tanışarak kısa zamanda arkadaşlıklarını ilerletirler ancak Sait Faik, "hoş ve akıllı bulduğu" Barbara'ya "Ben netameli adamım, âşık olurum, âşık olunca da evlenmek isterim. Bu yaştan sonra elaleme kepaze mi olacağız?"

düşüncesiyle duygularından bahsetmez. “Bana mı bakacak?” diye dertlenir. Kadınlar tarafından beğenilmediğini düşünen Sait Faik, bu kıza kendisinin nesini beğendiğini sorar. Kızın: “Ben senin çirkinliğini seviyorum.” cevabı karşısında, çok açık sözlü olduğu için ona bir kez daha bağlandığını dile getirir. (Aktaran Turgut, 1996: 73-75). Ne var ki kısa bir zaman sonra Haldun Taner ile Barbara, Sait Faik’in cenazesine giderler. Haldun Taner birkaç yıl sonra Napoli’den İstanbul’a gelen trende tekrar Barbara ile karşılaşır. Barbara, babasıyla lüks mevkide seyahat etmesine rağmen kendini dördüncü mevkideki yolcular arasında daha rahat hissettiğini söyler. Haldun Taner, Sait Faik ile Barbara’nın birlikte olabilselerdi aralarındaki uyumun müthiş olacağını şu sözlerle dile getirir:

“(…)yağmurdan saçları ıslanmış bu kıza, saçlarına bakarken birden Sait Faik ile aralarındaki bu paraleli düşünürüm: Sait’in de hayattaki bileti lüks mevki idi. Ama tıpkı o da Barbara gibi lüks mevkiden, birinciden ikinciden hoşlanmıyor, soluğu hep üçüncüde, personel koğuşunda alıyordu.” (Aktaran Sönmez, 2007:47-48).

“Melahat Heykeli” hikâyesinde, bir gün hikâye anlatıcısının arkadaşının ailesi, onu evlendirmeye karar verir. Özne bu fikri bir kez düşününce hoşuna gider. Gözünün önünde bir kadın hayali, bir terlik, bir pijama, pudra lavanta kokusu canlanır. Ancak daha sonra “Ben evlenirsem ne ederim?” diye korku duymaya başlar. Bu düşünceler ve korku arasında evlenince terliklerini bile giyemeyeceği sonucuna ulaşır. (Abasıyanık, Alemdağ’da Var Bir Yılan, 2017:36-37). Hikâye anlatıcısının bu düşünceleri Sait Faik’in evlilik hakkındaki düşüncelerini yansıtmaları bakımından önemlidir. “Önündeki Kış” başlıklı, “röportaj öykü” olarak adlandırılan yazısında havanın oldukça soğuk olduğu bir kış sabahı sıcak yatağından kalktığı mangalının yandığı, ıhlamurunun kaynadığı, kahvaltısının o kalkmadan hazırlandığı, sıcacık bir ev hayal eder: “Evlenmiş olsaydım, Yarabbi! Bir kadın şimdi çoktan kalkmış olurdu. Hiç olmazsa bir mangal; taze, kırmızı. Hiç olmazsa çinko bir ibrik; küflenmiş, ihtiyar, kırçıl. Belki bir sahan olurdu. Dışarıda, mis kokulu...” (Abasıyanık, Tüneldeki Çocuk, 2017:13-14) diye düşünür. Sait Faik’in evlilikten beklentisi, ortak bir hayatı, hayalleri, düşünceleri, sıkıntıları birlikte paylaşacağı bir insandan ziyade ona evin içinde günlük işlerinde yardımcı olabilecek bir insanla hayatını sürdürmektir. Leyla Erbil’e yaptığı evlilik teklifinden sonra dile getirdiği beklentileri ise yazısındaki beklentileriyle biraz zıtlık gösterir. Leyla Erbil, Sait Faik ile 1953 Nisan’ından onun ölüm tarihi olan 1954 Mayıs’ına kadar önce baba-kız gibi başlayan arkadaşlıklarının zamanla Sait Faik’te anlam değiştirdiğini anlatır. Birlikte geçirdikleri hoş, eğlenceli vakitlerden sonra Sait Faik, Leyla Erbil’e evlenme teklifinde bulunur. Hayali ise evlenip güneşe yerleşmek, orada bir kahve dükkânı açarak ocakta çalışıp kahve dağıtmaktır. Geceleri ise ikisi de kaleme kâğıda sarılarak o günün hikâyelerini yazacaklardır. (Erbil, 2004:85-96). Sait Faik’in “Melahat Heykeli” hikâyesinde hikâye anlatıcısı aracılığıyla yazarın evliliğe dair düşüncelerini, korkularını ve duygularını dile getirdiği söylenebilir.

“Kumarbaz Hayri Efendi” hikâyesinde, mahallede itibarı olmasa da annesinin gözünde Hayri Efendi itibarlı bir kimsedir. Annesi Hayri Efendi’den hiç şikâyet etmez, hatta oğlu için tanınmış ve asil ailelerin kızlarına görücüye gider. Ancak kızların aileleri, kızlarını evlendirmek için birini aradıkları hâlde kızlarının evlenecek çağda olmadığını ileri sürerek Hayri Efendi’ye kızlarını vermek istemezler. (Abasıyanık, Havuz Başı, 2007:9). Sait Faik’in annesi de zaman zaman oğlunun hiçbir işe

bağlanmadan bütün gün İstanbul'un ve adaların sokaklarında gezmesine kızsız da yine de onun gözünde Sait Faik, itibarlı biridir. (Kavaz, 1999:32). Oğluna evlenmesi için kendi içinde bulunduğu çevreden tanıdığı kızların fotoğraflarını gönderir. Anne ve babası, Adapazarı'ndan gönderilen 1942 tarihli mektupta daha önce Sait Faik'in de bir düğünde görüp beğendiği kızın fotoğrafını mektupla beraber Sait Faik'e göndererek cevabını bildirmesini isterler. Yine aynı mektupta Adapazarı'nın eski kaymakamlarından, daha sonra İstanbul'un İdare Heyeti Azalarından olan Necati Bey'in kızını da Sait Faik için uygun bulduklarını belirtirler. (Abasıyanık, Kargan Bağışla, 2004:150). Bu yönüyle Sait Faik ve hikâye kişisi arasında benzerlik vardır.

"Çatışma" hikâyesinin kişisi ile de Sait Faik arasında benzerlikler vardır. Hikâye kişisi evlenmemiştir, bir çocuğu da yoktur. Sait Faik'in de hayatına Eleni, Aleksandra, Nevin Hanım, Vedat Hanım başta olmak üzere farklı farklı kadınlar girse de hiç evlenmemiştir. Onun da bir çocuğu yoktur. Bu durum hikâyede şu ifadelerle anlatılır:

"Ben evlenmedim. Tabii çocuğum da olmadı. Ama varsa... Olabilir a..." (Abasıyanık, 2017:19).

Hikâye kişisi ile Sait Faik arasında dış görünüş itibarıyla da bir benzerlik vardır. Hikâye kişisi kendisini, zayıf, beyaz mavi gözlü, çarliston pantolonlu, papyon kravatlı, şık fesli, nahif bir mektepli olarak tanımlar. Sait Faik de zayıf, beyaz ve mavi gözlüdür. Ancak hikâye kişisinin çarliston pantolonlu, papyon kravatlı, şık fesli olarak nitelendirdiği özellikler Sait Faik ile hikâye kişisi arasında bir fark oluşturur. Sait Faik, dış görünüşüne fazla önem vermez. Şık olarak nitelendirilen kravat veya kıyafetlerden uzak durarak günlük yaşamda rahat ettiği giysileri giymeyi tercih eder. Genellikle üstünden eksik etmediği trençkotu, hasır şapkasıyla tasvir edilir. (Kavaz, 1999:51-52).

Hikâye kişisi, geçmişe dönerek İstanbul Lisesi'nde öğrenci olduğu sıralarda Gülhane Parkı'nda tanışıp âşık olduğu kızı hatırlar. Bu kızla birbirlerini sevmektedirler. Ancak kıza âşık olan bir başka genç, hikâye kişisinin karşısına çıkar ve diz çökerek aradan çekilmesini ister. Kendisinin okumayıp babasının dükkânında çalışacağını, eğer aradan çekilirse onunla hemen evleneceğini dile getirir. Hikâye kişisi ise gencin söylediklerini kabul eder fakat ertesi gün, buluşacakları yere gitmez. Ancak aradan otuz yıl geçmesine rağmen on senede bir sabah uykusundan uyanıp bu kızı ve ondan olacak muhtemel çocuğunu görür. (Abasıyanık, 2017:21).

Bir kurgu metni olan hikâyenin dışında, gerçekte böyle bir olayı Sait Faik'in yaşadığına dair herhangi bir kanıt ya da belge yoktur. Ancak hikâye kişisi, bu olayı yaşadığı zaman bir lise öğrencisidir ve on altı yaşındadır. Aradan otuz yıl geçtikten sonra bu olayı hatırlar. Aradan geçen otuz yıl, okuyucuya hikâye kişisinin yaşını verir. Sait Faik 1906 yılında doğmuştur. On altı yaşında olduğu zamanda ise yıl 1922 olur. 1922 yılına otuz yılı eklediğimizde ise 1952 yılına ulaşırız. Sait Faik'in *Havuz Başı* adı altında topladığı hikâyelerin yazılış yılı ise yine 1952'dir. Bu veriler neticesinde ise Sait Faik ile hikâye kişisinin lisede öğrenim gördüğü yaşı ve hikâyenin yazılış sürecindeki yaşı tutarlılık göstermektedir. Bu bilgiler ışığında Sait Faik'in gerçekte yaşadığı benzer bir olayı ya da bir kitapta, bir şiirde okuyarak veya çevresindeki

herhangi bir kişiden duyarak öğrendiği bir olayın kurgu unsurlarıyla zenginleştirerek bu hikâyeyi kaleme almış olması olasıdır.

“Bekleyen Adamın Üç Hali” hikâyesinde hikâye kişinin sevgilisini beklerken yaşadığı üç hali anlatır. Birinci halde, sevgilisinin gelmeyeceğini çok iyi bildiğini ama onu beklemenin bile çok güzel olduğunu dile getirir. Belki aradan zaman geçtikten sonra onu pencere kenarında, sokaktan geçenlerin bazısına benzeterek geçirdiği zamanları tahlil edebileceğini söyler. Belki de ilk defa birini bu kadar kuvvetli sevdiğini dile getirir. Hiç bilmediği, aklına getirmedeği halde kendinden başkasını sevebileceğini, onun için fedakârlıklar yapabileceğini, özleyip onu düşünebileceğini anladığını belirtir. Balzac'ın “Aşk, şuuraltı bile olsa yine bir hesap kitap işidir.” sözüne karşı çıkarak, sevgisinde hesapsız olduğunu dile getirir.

“Gelmeyeceğini çok iyi biliyorum. Onu beklemek, bilhassa güzel... Belki bu saat geçtikten sonra, neden sonra bu, onu bir pencere kenarında, sokaktan geçenlerden bazısını da ona benzeterek geçirdiğim saati tahlil edebileceğim...

Şimdi anlıyorum. Belki bu kadar kuvvetli ilk defa seviyorum... Benim meziyetlerim de varmış; hiç bilmediğim, aklıma getirmedeğim, kendimden bir başkasını sevebilirmişim. İçimden onun için fedakârlıklar yaratabilirmişim. Ben hiç korkak değilmişim, hatta dövüşebilirmişim. Bir benden başkasını özler, kokusunu duyar, düşünür, üzülmüşüm. Balzac'ın hakkı yok: O diyor ki, “Aşk, şuuraltı bile olsa yine bir hesap kitap işidir.” Burjuvalar arasında doğru. Fakat benim ne şuurüstü, ne şuuraltı hiçbir hesabım yok. Hesapsızlıklarla doluyum...” (Abasıyanık, Az Şekerli, 2017:42).

Hikâye kişisi, daha sonra sevgiliyle geçen hafta buluştuklarını, yarım saat karşı karşıya oturup konuştuktan sonra “Son defa geleceğim.” dediği halde bu hafta gelmediğini söyler. Sevgilisine onun da kendisi gibibir insanı özlemesi, işini gücünü bırakıp bir pencerede onun yolunu gözlemesi için beddua eder. Sonra akşamüstü içmeye gideceğini, vapur iskeleye yanaşınca kadar sevgilisini uzaktan izleyeceğini dile getirir. Sait Faik'in hayatına giren, âşık olduğu bir kadına duyduğu hisler neticesinde bu hikâyeyi oluşturmuş olması olasıdır. Bu durum hikâyede ise şöyle anlatılır:

“Geçen hafta böyle olmamıştı. “Son defa geleceğim” demiş ve hakikaten gelmişti. Ne olmuştu? Yarım saat karşı karşıya oturmuşuk... “Bir daha gelmeyeceğim” dedi. Ama dün tekrar ısrar ettim. “Peki yarın gelirim, bekle! dedi. Gelmeyeceğini pek iyi biliyorum...”

Dilerim Allaktan: Onu da benim gibi belalara müptela kılsın. Bir insanı özlesin! İşini gücünü, havayı suyu, yemeği bir tarafa bıraksın! Böyle bir pencere önünde beklesin!

Akşamüstü içki içmeye gideceğim. Sonra seni yine bulacağım. Bu akşam, niyetim, sana yalnız uzaktan bakmak. Önünden bir selam verip geçmek. Yanıma gelmeyeceğine eminim, olsun. Seni gören bir yerde oturup vapur iskeleye yanaşınca kadar seni gözleyeceğim...” (Abasıyanık, 2017:42-43).

Sait Faik, “Bir Aşk Hikâyesi” hikâyesinde, neden yazısına bu adı verdiğini anlatır. Daha sonra ise hikâye kişisi aracılığıyla aşka dair düşüncelerini okuyucuyla paylaşır. Doğru olanın aşktan hiç söz açmamak olduğunu ama yalnızlığını paylaşmak

istediğini dile getirdikten sonra yine de aşka dair hikâye yazmamanın doğru olduğu sonucuna varır. Aşkı herkesin bir şeye benzettiğini, üstüne ciltler dolusu kitap yazıldığını ama hâlâ kesin bir sonuca ulaşamadığını, daha var mı yok mu onun bile bilinmediğini dile getirir. Ömrü seyahate, aşkı durağa, sevgiliyi de yolcuya benzetenlere karşı çıkar. Bunun dışında aşkın ekmek, tuz, yemiş, korku, gece, gündüz, yaz, kış, uyku gibi akla gelebilecek her şeye benzetilebileceğini belirtir. Her şeyin tadı onunla anıldığına göre, her şeye, her hoşlanılan, her ihtiyaç duyulan şeye benzetilebilir. Hikâye kişisi, dört arkadaşı Beyoğlu'ndaki bir mekâna gittiklerini, burada tanıştığı kıza dördünün de âşık olduğunu ama kızın içlerinden birini seçerek onunla büyük bir aşk yaşadığını anlatır. Bu hikâyenin de kendi başından geçen bir aşk hikâyesini değil, onların aşk hikâyesini anlattığını dile getirir. Bu dört arkadaşın biri hariç diğer üçü "kafa işçisi"dir. Yani yazar veya şairdirler. Sait Faik'in de yazar ve şairlerden oluşan geniş bir çevresi olduğu düşünüldüğünde, bu hikâyeye benzer bir hadisenin yaşanmış olduğu söylenebilir.

"Kıskançlık" hikâyesi de Sait Faik'in evlilik ve bir çocuk sahibi olma konusundaki düşüncelerini okuyucuya yansıttığı hikâyelerindendir. Hikâye kişisi, insanın bir arkadaşı oldu mu ayrıca bir eşe lüzum olmayacağını, insanın başkalarının çocuklarını da kendi çocuğu gibi sevmeyi bildikten sonra illâki kendi çocuğu olsun diye heveslenmeyeceğini dile getirir. Ayrıca hikâyede öznenin ilişkilerdeki yaş farkı konusuna değinerek yaş farkının önemli bir sorun olmadığı düşüncesini dile getirmesinin Sait Faik'in ilişkilerdeki yaş farkına yönelik düşüncelerinin esere yansması olduğu çıkarımı yapılabilir. Sait Faik'in hiç evlenmeyip çocuk sahibi olmadığı düşünülürse, hikâye kişisinin evliliğe dair bu sözlerini bir nevi kendi düşüncelerinin okuyucuya yansıtılmış hâli olarak yorumlanabilir.

Sait Faik'in "O ve Ben" şiirinde de şiir kişisi aracılığıyla sevgilisine duyduğu aşk ve özlem duygularını dile getirdiği söylenilebilir. Anlatıcı, bütün âdetlerden uzak bir şekilde yaşamak, ölmek, delirmemek için bir vapurun içinde deli gibi sevgilisine koştüğünü söyler. Sevgilisinin kendisi için su, ekmek, uyku, tat hatta zehir gibi bir şey olduğunu dile getirir. Artık onsuz olamayacağını, her daim eli elinin içinde, gözlerinin içine bakmasını, onun sesini işitmesini, birlikte yemek yeyip gülmesini istediğini belirtir. Bu durum şiirde şu şekilde okuyucunun dikkatine sunulur:

"Sana koşuyorum bir vapurun içinde
Ölmek, delirmemek için...
Yaşamak; bütün âdetlerden uzak
Yaşamak...
(...)

Ben onsuz edemem.
Eli elimin içinde olmalı,
Gözlerine bakmalıyım,
Sesini işitmeliyim.
Beraber yemek yemeliyiz.
Ara sıra gülmeliyiz.
Yapamam, onsuz edemem.
Bana su, bana ekmek, bana zehir;
Bana tat, bana uyku
Gibi gelen çirkin kızım.

Sensiz edemem!" (Abasıyanık, 2017:11).

"Arkadaş" şiirinde de Sait Faik'in yine sevgilisine duyduğu aşkı, şiirine yansıtmış olması olasıdır. Şiir öznesi, bir akşam şehrin aynalı gazinosunda oturacağını, meyhanenin önünden geçenlerin kendisini göstererek "Bu herif âşık" diyeceklerini söyler. Yapayalnız kaldığı akşamüstleri, sevgilisinin dağınık saçları, kırışmış mantosu ve bir hemşire çehresiyle kendisine, "Bugün ne yaptın, çalıştın mı?" diye sormasını istediğini, sonra isterse yanından kalkıp gidebileceğini dile getirir. Bu durum şiire şu şekilde yansır:

"Bugünlerde bir akşam, şehrin aynalı gazinosuna
Ve aynaların içine
Selim-i salis gibi oturacağım
Önümde rakı... dışarıda akşam, akıntı,
kayıklar ve gelip geçen...
Meyhanenin kapısından, iki elini gözüne
siper edip bakan birisi:
"Bu herif âşık!" diyecek
(..)

Yalnız gine böyle kumral akşamüstleri
Yapayalnız kaldığım kasım akşamları
Buruşuk manton, dağınık saçların, mürekkepli ağzın
ve hemşire

Çehrenle
-Ayaklarını bir sandalyeye dayayıp-
Bana iki satır bir şey söyleyeceksin:
"Bugün ne yaptın, çalıştın mı?"
İstersen sonra kalkar, gezmeye gidersin
Bensiz...
Sen bilirsin." (Abasıyanık, 2017:8-9).

"Mektup I" şiirinde de şiir kişisi, vapurun dümen yerinde çaldığı ıslığın, yağmurlu güvertede söylediği türkünün sevgilisini unutmak için değil ona yaklaşmaya vesile olan araçlar olduğunu söyler. Şaraplar onunla azizdir, yemekler onunla yenir, cıgaralar onunla tüter. Sevgilinin boşluğu doldurulamaz. Bu durum şiirde şöyle anlatılır:

"Vapurun dümen yerinde çaldığım ıslık
Yağmurlu güvertedeki türküm,
Sana yaklaşmaya vesiledir
Yoksa canım, seni unutmak için değil.
(..)

Seninle beraberdir dolu kadehler
Şaraplar seninle aziz
Cıgaralar seninle tüter
Ocaklar seninle yanar
Yemekler seninle yenir" (Abasıyanık, 2007:12-13).

"Mektup II" şiirinde de şiir kişisi, Kınalıada'nın, vapurun, denizin, yunusun sevgilisinden söz açmak için vesile olduğunu, sevgilisi dışındaki konuların ilgisini çekmediğini, böyle zamanlarda ise susmayı tercih ettiğini anlatır. Bu şehri, sevgilisinin burada nefes aldığını bildiği için sevdiğini dile getirir. Şiirde dikkat çeken taraf ise anlatıcının Süleymaniye'yi, minareleri, sevgilisi Müslüman olmadığı halde içinde o olduğu için sevdiğini belirtmesidir. Sait Faik'in de Aleksandra, Eleni gibi Türk ve Müslüman olmayan sevgilileri olmuştur. Şiirde geçen bu cümle, Sait Faik'in biyografisi açısından önemlidir. Yazdığı bu şiirlerini de bu iki kadından birine duyduğu aşk sonrasında kaleme almış olması olasıdır. Bu durum şiirde şu şekilde okuyucunun dikkatine sunulur:

"Senden bahis açılmadıkça susmak isterim.
Senden bahis açmaya vesiledir
Kınalıada, vapur, deniz, yunus.
(...)

Bu şehirde ikimiz birden nefes alıyoruz.
Yoksa neye yarardı bu garip şehir?
Burada senin doğduğun bana malumdur.
Yoksa sever miydim minareleri,
Süleymaniye'yi,
Sen, gâvur olduğun halde?" (Abasıyanık, 2007:14).

"Söyleyemiyorum" şiirinde şiir kişisi, sevgilisine dair, geleceğe yönelik kurduğu hayallerden bahseder. Sevgilisi için hazırladığı evin bir saray değil, içinde bir radyo, pırıl pırıl bir karyola, Hasan ustanın işlediği mavi yorgan, bir ayna, ponponu kırmızı bir terlik, Bursa ipeğinden bir gecelik, iki üç eşyadan oluşan iki odalı bir ev olduğunu dile getirir. Bu evde kendisinin ve sevgilisinin mutlu günler geçireceğine dair hayaller kurar. Ancak daha sonra düşmanları yüzünden sevgilisiyle ayrıldıklarını anlatır. Dünyanın yarından çoğu onun düşmanıdır. Herkes bilinmez bir sebeple onun saadetine karşıdır. Aslında nedenini biliyordur da söyleyemiyordur. Sait Faik'in hayatına zaman zaman birkaç kadın girmiş, hatta bazılarıyla evliliğin eşliğinden dönmüştür. Hepsisiyle de şu veya bu sebeplerle ayrılmış, hiçbiriyle uzun süreli beraberlikleri olmamıştır. Sait Faik'in bu ayrılıklardan birinin ardından bu şiiri kaleme almış olması olasıdır. Ayrıca Sait Faik'in bu şiirde yakın arkadaşı Orhan Veli'nin "Anlatamıyorum" şiirinin "Bir yer var, biliyorum; /Her şeyi söylemek mümkün; /Epeyce yaklaşmışım, duyuyorum; /Anlatamıyorum." dizelerine de gönderme yapmış olması olasıdır. Şiirde bu durum şu dizelerle dile getirilir:

(...)
"Onu ben bir saraya değil
İki odalı bir eve götürecektim
Bir radyomuz, bir banyomuz olacaktı
Nikeli pırıl pırıl bir karyolada
Hasan ustanın işlediği
Bir mavi yorgan bakacaktı
Aynada ona layık iki üç eşya
Güleceklerdi...

Ponponu kırmızı bir terlik
Bursa ipeğinden bir gecelik

Yine aynada yalancı bir şeftali dalının
 Bir ceviz masasının üstündeki
 Rengârenk ucuz bir vazodan
 Hareketsizliği görünecekti
 Hiçbiri olmadı
 Hiçbiri olmayacak
 Düşmanlar çok
 Dünyanın yarıdan çoğu
 Herkes
 Benim saadetime herkes
 Her şey
 Mani olmakta
 Neden biliyorum
 Biliyorum, söyliyemiyorum.”(Abasıyanık, 2017:36-37).

2.Aleksandra

Sait Faik, yaşamı boyunca iki defa âşık olur. Birincisi aşktan daha çok bir hevesten ibarettir. İkincisi ise gerçek aşkı bulduğu kişidir. Hatta evlenmeye karar verirler. Ama daha sonra bir sebepten ayrılırlar. (Alangu, 1956:143). “Bir Sarhoşluk” hikâyesini, bu iki kadından biriyle yaşadığı ayrılık sonrası kaleme almış olması olasıdır. “Bir Sarhoşluk” hikâyesinde, hikâye anlatıcısı sevdiği bir kız olduğunu ama kendisinin sevmeye hakkı olmadığını, serseri olduğunu düşünür. Sarhoş olup sevdiği kadının evinin önüne giderek, onu sevdiğini haykırır. Sait Faik de “aşkla alay etti” dediği (Aktaran Sönmez, 2007:42). Aleksandra’dan ayrı olduğu zamanlar, ona yakın olmak, onun soluduğu havayı solumak için sık sık Aleksandra’nın mahallesine gider. Bu mahallede artık herkes Sait Faik’in bu Rum kızına olan aşkının farkındadır. Sait Faik’i görünce gülmekten kendilerini alıkoyamazlar. Sait Faik, bu hareketi birkaç kez tekrarlar. En son Aziz Nesin’le meyhanede oturdukları bir akşam Sait Faik yine Aleksandra’nın mahallesinin yolunu tutar ancak burada gördüğü manzara pek hoşuna gitmez; Aleksandra’yı başka bir gençle görür. O gecedен sonra Aleksandra’nın mahallesine gitmekten artık vazgeçer. Bundan sonraki son karşılaşmaları ise Sait Faik’in ölümünden önceki günlere rastlar. Sait Faik, dişini çektirmek için gittiği dişçide Aleksandra’yı görür. Aleksandra, bu dişçinin yanında çalışmaktadır. Bu ikisinin son görüşmeleri olur. (Birsell, 2007:149-150). Sait Faik’in Aleksandra’nın mahallesine gittiği zamanlardan birinde bu hikâyeyi kaleme almış olması olasıdır. Bu durum hikâyede şu ifadelerle anlatılır:

“Doğru, benim bir sevdiğim kız vardı. Ama benim sevmeye hakkım yoktu. Çünkü ben anasının gözü bir adamım. Ben azizim, ben, ben... Serseri bir adamım. Ben sarhoş olurum. Ben adamı tutarım azizim. Ben daha olmazsa onun evinin önüne gider, “Kız seni seviyorum!” diye bağırırım. Yarın, sabah sabah, karga bokunu yemeden kalkıp onun evine gider, çat çat kapıyı çalar, kim kapıyı açarsa, bilmem ne hanımın babasıyla görüşmek istiyorum, derim” (Abasıyanık, Mahalle Kahvesi, 2017:54).

Sait Faik, *Havada Bulut* kitabını, Aleksandra, Nevin Hanım ve V. Hanım'a ithaf eder. Aleksandra'ya bu kitabı ithaf ederken yüreğindeki de söyleyebildiği için mutludur. Bu eserin yaratım sürecinde büyük yardımları olduğu ve Reşat Ekrem Koçu hakkında da düşündüğünü kendisine yazmayı tavsiye ettikleri için kitabını hem Aleksandra, hem de Nevin Hanım ile V. Hanım'a ithaf eder. Burada ismi geçen “V.”

Hanım'ın Sait Faik'in bir zamanlar âşık olduğu Vedat Hanım olması yüksek bir ihtimaldir. Vedat Hanım, dış görünüş olarak tıpkı Aleksandra'ya benzer. Kısa, kıvrıkcık saçları vardır. Yalnız Aleksandra'dan biraz daha kısadır ve kolejde eğitim almasından dolayı hafif bir şımarıklığı vardır. (Birsell, 2007:149). Bu ithafları Aleksandra, Nevin Hanım ve V. Hanım'a yazdığı mektuplarla da anlatır:

“Sana bu kitapçığı ithaf ederken yüreğimdekileri de söyleyebildiğim için bahtiyarım.

Bir taraftan da çok sevdiğim iki arkadaşım N... ile V... hanımlara da şuracıkta şükranlarımı sunuyorum. Çünkü her ikisinin de bu kitabın oluşu esnasında büyük yardımları dokunmuş, Reşat Ekrem Koçu hakkında da düşündüklerimi bana yazmayı tavsiye ettikleri için bu kitabı hem A., hem N... ile V... hanımlara ithaf ediyorum...

Şu kitabımı size ithaf ediyorum. N.U. Hanım. İthaf ederken de hem size, hem de okuyucuma, bir kitapla, yazıcının başına neler gelebileceğini anlatmak arzusuna kapıldım...” (Abasıyanık, 2004:101,110).

“Eleni ile Katina” hikâyesinde hikâye anlatıcısı Katina'yı şişman olmadığı halde şişman gibi görünen bir kadın olarak betimler. Bu görünümü de ona çok yakıştırır. Biri çekik kara gözleri, biraz ağır endamı, çürüyüp de altınla doldurulmuş bozuk dişleriyle bile güzeldir. Katina'nın elleri her zaman sıcak ve nemlidir. Pastanede çalıştığı için elbiseleri insanı çocuk gibi sevindiren vanilya, çikolata, badem, Hindistancevizi, fıstık hatta sıcak irmik kokar. Hikâye anlatıcısı, Katina ile onun kendisine tanıştırdığı sevgilisinden bahseder. Katina bu konuşmalardan bir gün bile sıkılmaz. Hatta hikâye anlatıcısını haklı bularak sevgilisinin bir parça kalpsiz olduğu hükmüne varır. Sait Faik ve sevgilisi Aleksandra buluştuklarında çoğu zaman Aleksandra'nın arkadaşı Katina'da onlarla birlikte. Salah Birsell, Sait Faik'in bir hikâyesinde Katina'nın pastanede çalıştığı için giysilerinin vanilya, çikolata, badem, Hindistan cevizi, fıstık, dahası sıcak irmik koktuğunu söylediğini ama aslında teke gibi koktuğunu söyler. Yalnız elleri hikâyede olduğu gibi her zaman sıcaktır. Katina'yı anlatmak gerekirse kelimenin tam anlamıyla onun “bir deve” olduğunu söyler. (Birsell, 200:115). Salah Birsell'in bahsettiği bu hikâye, “Eleni ile Katina” adlı hikâyedir. Bu da Katina'nın gerçekte Aleksandra'nın arkadaşı olan Katina ile aynı kişi olduğunu ispatlar niteliktedir. Sait Faik'in Aleksandra ile ayrıldıktan sonra Katina ile onun hakkında konuşup bu hikâyeyi oluşturmuş olması olasıdır.

Sait Faik, “Havada Bulut” hikâyesinde, havadaki bulutu kovasına doldurup evine götürmek isteyen küçük bir çocuğu anlatır. Çocuk heyecanla bulutu evine götürüp annesine göstermek ister. Ancak eve geldiğinde bulut, evin tavanının is bağlamış saçakları arasında kaybolur. Bu çocuk büyüyünce Yorgiya adında çok güzel bir Rum kızı olur. Köpekli adam bu Rum kızına âşıktır. Bu durum hikâyede şu şekilde anlatılır:

“Ben çok yalnız yaşıyordum. Yorgiya'yı sarhoş olduğum bir gece, evvelce tanıdığım bir kız tanıttı... Birdenbire her şeyi hoşuma gitmişti. Ama ben onun birdenbire hoşuna gitmemiştim. Ağır ağır hoşuna gider miyim acaba? Düşünmedim, hemen o gece ona âşık oldum...” (Abasıyanık, Havada Bulut, 2017:31).

“Ay Işığ” hikâyesinde de hikâye anlatıcısı köpekli adam, bir zamanlar deli gibi âşık olduğunu söyler. Daha sevgilisini ikinci görüşünde bir daha ne doğduğu ne yaşadığı ne de sevdiği memleketi göremeyecek bir yere doğru gittiği hissini duyar. Denizaşırı bir köyde oturur ve her akşam sevgiliyle beraber eve dönerler. Vapurda yol uzasın ister. Bu durum hikâyede şu şekilde anlatılır:

“Bir zamanlar deli gibi âşıktım. Bana hak verin! İnsan ona, nasıl âşık olmazdı? Denizaşırı bir köyde otururdum. Her akşam beraber dönerdik... Onu ikinci görüşümde vapurun alışılmamış, bilinmemiş bir memlekete doğru dümen kırıldığını, bir daha ne doğduğum, ne yaşadığım, ne de sevdiğim memleketi göremeyecek bir yere doğru gittiğimi duydum... Gidiyoruz. Yol uzasın istiyorum. Sevdiklerimin lakırdıları kulağıma bile girmiyordu.” (Abasıyanık,2017:15-16).

Sait Faik Burgazada'da oturmaktadır. Dolayısıyla Burgazada'da denizaşırı bir köy olarak kabul etmek mümkündür. Sait Faik'in âşık olduğu bir zamanda bu hikâyeyi yazmış olması olasıdır. Hikâye anlatıcısı köpekli adam için şu cümleleri kurar:

“Ben öyle sanıyordum ki, şu köpekli adam garip bir adamdır. Bizden ayrı birçok şeyleri vardır. Ben ne facialar kuruyor, ne tahminler yürütüyordum. Meğer yalnızca âşıkmiş...” (Abasıyanık, 2017:18).

“Büyük Hulyalar Kuralım” hikâyesinde hikâye kişisi Yorgiya adında sevdiği bir kızıdan bahseder. Bu, “hafifmeşrep” bir kızdır. Günlerce konuşurlar. Hikâye kişinin cebinde biraz parası vardır. Paranın hatırı için kızın ona yapmadığı kalmaz. Kızın gelgitli bir ruh hâli vardır. Bazen kendisini sevdiğini söylerken bazen de tam tersini iddia eder. Bazen gel nişanlanalım der, haftaya bir bahaneyle onu aldatır. Hikâye kişisi, bu aşk yüzünden artık kahvede açamayacağını düşünür. Oturup yazılar yazar. Hâlâ devam eden harbin ilk seneleridir. Otuz beş yaşındadır. Kendini bu aşka kaptırmıştır artık. Sait Faik ve bu hikâye kişisi arasında benzerlikler vardır. Sait Faik, 1906 doğumludur. İkinci Dünya Savaşı'nın 1939-1945 yılları arasında olduğu düşünülürse, savaşın ilk yıllarında Sait Faik'in de otuz beş yaşında olduğu çıkarımına varılabilir.

Sait Faik, hikâyedeki Yorgiya'nın, Aleksandra'ya benzetilmesi üzerine, iki kız arkadaşı, hem Aleksandra'ya hem Nevin Hanım'a ayrı ayrı mektup yazarak Yorgiya'nın Aleksandra olmadığını belirtir. Hikâyesinde bahsi geçen kadın karakterin, Aleksandra ile tek benzerliğinin kendisiyle olan arkadaşlığı ve tıpkı hikâye kişisi gibi onun da fakir bir mahallede oturması olduğunu dile getirir. Daha sonra ortaya atılacak, “(...)bu kitaptaki şu adam sensin bu kadın da senin dostun bilmem kimdir...” şeklindeki söylemlere okuyucundan itibar etmemelerini ister. Aleksandra'ya yazdığı tahmin edilen bir mektupta bu durumu şöyle anlatır:

“Senden hemen hiçbir şey yok. Benden birçok şeyler var. Bunu sana anlatmaya çalışmam bu kitabın içindeki kızın seninle bir ilişkisi olamayacağını, hatranın, bir gün yazabilirsem, doğru yazacağımı okuyucularıma bildirmek içindir. Ben yazıcıyım ve insanım. Kimseyi lekelemem. Kötü de olsa her insanoğlu lekesizdir. Şerefsiz insanoğluna da leke sürdürmem...”

İşte okuyucularım, şu kitabı da ortaya atarken şu adam sensin, şu kızcağız da senin dostun bilmem kimdir demesinler, diye bunları yazıyorum. Deseler de diyenlerin şerefsizliğini yüzlerine bağırarak içindir. Çok sevgili Matmazel A, ne

sen buradaki Yorgiya'sın, ne de ben o hikâyeleri yazan adamın hayatını bizzat tamamı tamamına yaşadım.”(Abasıyanık, Karganı Bağışla, 2004:101-102).

Nevin Hanım'a yazdığı bir mektupta da yine aynı konudan bahsederek, şikâyetini şu cümlelerle dile getirir:

“N. Hanım, şu kitabımda bahsi geçecek adamı benimle karıştıracaklar. Ben, bundan korkmuyorum. Bu, her yazıcının başına gelecek şey. İnkâr edilemez. Ama, haksız bir şey bu. Belki benim, belki değilim. Asıl mesele N. Hanım, kendimi korumak değil. Buradaki kadın kahramanı, bir matmazel A.ya benzetmeleri korkusu, beni üzüyor. Ondan af dilemeyi çok isterdim. Ama, o, zaten okumayacak bu yazıları. Arkadaşım Matmazel A'nın şu yazılarla en küçük bir alâkası, benimle arkadaşlığı ve bir fakir mahallede oturmasıdır. Ondan öte, bütün yazı hayâlidir...”

Sevgili okuyucularım, şu kitabı da ortaya atarken, şu adam sensin, şu kız da senin dostun bilmem kimdir derlerse inanmayın, diye bunları yazıyorum.

Çok sevgili Matmazel A.,ne sen buradaki gibi bu kitabın, ne de ben hayatını yazdığım köpekli adamın hayatını tamamı tamamına yaşadım.” (Abasıyanık, 2004:110,113).

Wellek, bir edebi eserin onu meydana getiren kişinin şahsi duygu ve yaşantılarının bir kopyası olduğu görüşünü tamamen yanlış bulur. Sanat eseri ile yazarın hayatı arasında sıkı bir ilişki bulunduğu zamanlarda bile, bu durumdan hiçbir zaman “sanat eseri hayatın basit bir kopyasıdır” çıkarımının yapılmaması gerektiğini dile getirir. Biyografik yaklaşımın, bir sanat eserinin basitçe birtakım yaşantılarının somutlaştırılıp ortaya çıkması değil daima benzer tarzda yaratılmış bir eserler serisinin en son örneği olduğu gerçeğini unutturduğunu aktarır. Her sanat eserinin biyografik açıdan yorumlanmasının ve biyografide kullanılmasının her durumda dikkatli bir araştırma ve soruşturmayı gerektirdiğini çünkü sanat eserinin biyografi için bir belge niteliği taşımadığını belirtir. (Wellek-Warren, Edebiyat Teorisi, 2011:89).

Kurgusal dünyanın gerçekliği ile yaşadığımız hayattaki gerçeklik arasında bazı paralel bağlantılar bulunabilir. Ancak bu, hiçbir zaman kurgusal metinlerin birebir gerçek yaşamın kopyası olduğu anlamına gelmemektedir. Bir yazar eserini oluştururken farkında olarak ya da olmayarak yaşamından izlere eserlerinde yer verebilir. Ya da tam tersi gerçek yaşamda değiştirmek istediği olayları, unutmak istediği hatıraları, bilinçaltında kalan duygu ve düşünceleri, gerçekleşmesini beklediği hayallerini eserleri vasıtasıyla bilinç yüzeyine çıkarabilir. Yazarların/şairlerin oluşturdukları eserler, onların bilinçaltındaki bastırılmış düşüncelerinin bilinç yüzeyine yansıtılmış halleridir. Bu her yazarın eserinde kiminde az kiminde fazla olmak kaydıyla mevcuttur. Bunun oranını belirleyen kişi ise yine yazarın kendisidir.

Sait Faik, her ne kadar hikâyedeki Yorgiya ile Aleksandra'nın aynı kişi olmadığını vurgulayarak ifade etse de ikisinin arasında inkâr edilemeyecek benzerlikler de vardır. Sait Faik ile Aleksandra sık sık Beyoğlu'nda arkadaşlarıyla birlikte bir araya gelirler. Bu görüşmelerde Aleksandra'nın yanında Katina vardır. Sait Faik'in yanında da dönüşümlü olarak bazen Sabahattin Kudret, bazen Samim Kocagöz, bazen de Salah Birsal olur. Bu görüşmeler belli bir süre devam eder. Bir süre sonra ise Sait Faik, Aleksandra'ya âşık olduğunu farkedir. Zamanla önce yanındaki arkadaşları sonra da çevresindeki herkes bu aşktan haberdar olur. Ne var ki bu

görüşmelerde yalnız kaldıkları zaman Aleksandra bir bahane bularak Sait Faik'i bırakıp gider. Sait Faik'in bunun için bulduğu çözüm yolu ise buluşmaya gittiklerinde yalnız gitmemek, yanına arkadaşlarını da almaktır. O zaman Aleksandra'nın kendisini bırakıp gidemeyeceğini düşünür. Bu görüşmeler bir süre devam eder. Günden güne Sait Faik'in Aleksandra'ya olan bağlılığı ve sevgisi de artmaktadır. Annesini karşısına alma, onun kendisini mirasından mahrum bırakma tehdidi pahasına Aleksandra ile evlenmeye karar verir. Ancak son bir kez Aleksandra'nın kendisine olan bağlılığını ve sevgisini test etmek niyetindedir. Bunun için Sabahattin Kudret ile anlaşılır. Aleksandra'nın Burgazada'ya Sait Faik'in yanına gelmek için bindiği vapura, önceden anlaşmaları üzerine Sabahattin Kudret de biner. Sait Faik'in de aralarında olduğu bir akşam kendisiyle oturup sohbet ettikleri için de Sabahattin Kudret'in Aleksandra'yı tanınması zor olmaz. Sabahattin Kudret, Aleksandra'nın ilk baştaki soğuk tavırlarına karşı ne yapıp edip ondan bir randevu almayı başarır. Bu durumu Sait Faik öğrenince de Aleksandra ile evlenmekten vazgeçerek ayrılır ancak bu ayrılık uzun sürmez. Sait Faik, farklı aralıklarda zaman zaman yine Aleksandra'nın mahallesine giderek onu görmek ister. Aleksandra ile yaklaşık üç yılbirliktelik yaşarlar. Bu birliktelikte Sait Faik, babasının kendisine kurduğu işi bozar. Aleksandra'nın akrabalarından ve belahlılarından dayak yiyerek karakollara düşer. 40.000 lirayı da birlikte harcarlar. (Birsnel, 2007:142-150). Amcasının oğlu Mustafa Raşit Abasıyanık da onun Aleksandra ile olan beraberlikleri süresince haftada bir ya da iki gün adaya geldiğini vaktinin çoğunu İstanbul'daki dairesinde geçirdiğini söyler. Sait Faik'in sahip olduğu bol paranın ve savaş koşulları içinde rahat bir yaşam sürmenin Aleksandra'nın gözlerini kamaştırdığını anlatır. (Turgut, 1996:64). Kurmaca bir metindeki şahıs ve olayları, gerçek dünyadaki şahıs ve olaylarla karşılaştırmak doğru bir yaklaşım olmasa da Aleksandra'nın, hikâyedeki Yorgiya karakteri için Sait Faik'e ilham kaynağı olduğunu söylemek mümkündür. Bunun dışında Yorgiya'nın birebir Aleksandra olduğunu söylemek, Sait Faik'in de yazdığı mektuplarda belirttiği gibi doğru bir yaklaşım değildir. Kaldı ki ikisinin benzerlikleri kadar farklılıkları da vardır. Aleksandra, ne Beyoğlu'nda randevuevleriyle ünlü Ziba Sokağı'nda oturur ne de Yorgiya gibi hafifmeşrep bir kadındır.

“Falçı Matmazel Todori” hikâyesinde hikâye kişisi, asıl adı Matmazel Aspasya olan Matmazel Todori'ye fal baktırmak için onun evine gider. Matmazel Todori, hikâye kişinin sevgilisinin tutarsız ve dengesiz olduğunu anlatır. Kendisini bir sevip bir sevmediğini söyler. (Abasıyanık, 2017:88). Sait Faik'in de sevgilisi Aleksandra ile böyle inişli çıkışlı ilişkileri vardır. Onun kendisini sevdiğinden bir türlü emin olamaz. (Birsnel,2007:148-149). Aleksandra'nın ismi açık açık“Falçı Matmazel Todori” hikâyesinde ve “Bir Masa” adlı şiirinde geçer. Bunun dışındaki eserlerde kişiler yine Aleksandra ile benzerlik gösterse de ismi zikredilmez ya da farklı adlarla hikâyeye konu olur.

Köpekli adam, bir gün sevgilisinden ayrılır. Bu ayrılıkla dünya başına yıkıldı sanır. Bir ara çözümünü rakıda bulur ancak bu kısa süreli bir çözüm olur. Daha sonra unutmak ve biraz kafa dağıtmak için doğduğu memlekete gider. Orada sevgilisine gönderilmemiş iki mektup yazar. Bu mektuplarda artık sevgilisine dair hiçbir şey söylemez. Yalnız dünyayla, kendisiyle, yazısıyla alâkadar olur. Sait Faik'in sevgilisiyle ayrıldıktan sonra doğduğu memlekete gitmiş olması ve daha sonra da kurgulayarak bunu hikâyesine konu etmiş olması olasıdır.

Hikâye kişisi, "Birinci Mektup" ve "İkinci Mektup" adlı hikâyelerde, sevgilisine gönderilmemek üzere yazılmış iki mektubun içeriğinden bahseder. Bu mektupta yazılanlar öteki yazılanlara benzemez. Yalnız dünyayla, kendisiyle, yazısıyla ilgilidir. Sevgilisine dair bir şey söylemez. Uykudan uyanmış gibi bir halleri vardır. (Abasıyanık, 2017:89-90). Hikâye kişisi, sevgilisine insanları ne kadar sevdiğinden bahseder. Ama her insanın bir olmadığı, bazı insanlara yaklaşmanın zehirlenmekle aynı olduğunu anlatır. Sait Faik de insanları büyük ve coşkun bir duygu ile sevmektedir.(Kavaz, 1990:110-111). Bu bakımdan Sait Faik ve hikâye kişisi benzerlik gösterir:

"(...)Ben sana bin bir defa insanları sevdiğimi hem söyledim, hem yazdım. Bu insanları sevmek sözü hayali bir şey değildir ama galiba biraz nazari... Yoksa öyle insanlar var ki, kafasından tutup koparmak aklımdan geçmese bile, başka bir insanın aklından geçebilirse, bunu da yaparsa, ben nihayet yazıcıdan başka bir şey olmadığım için, mazur görürüm. Yine öyleleri var ki, yanlarına sokulmak zehirlenmekle eşittir." (Abasıyanık, 2017:92).

Hikâye kişisi, bu mektupta sevgilisine, yazı yazma süreci hakkında bilgi verir. Yazmak eylemi hakkında düşüncelerini dile getirir. Yazı yazmanın çok enstantane bir düşünce olduğunu anlatır. (Abasıyanık, 2017:93). Sait Faik'in de bir yazar olduğu düşünülürse, bu mektup aracılığıyla okuyucuya yazılarını nasıl oluşturduğu, nasıl yazdığı hakkında bilgi verdiği söylenebilir.

Hikâye kişisi, "İkinci Mektup" hikâyesinde de sevgilisine hiç gönderilmemek üzere kaleme aldığı mektupları yazmayı sürdürür. "İkinci Mektup" hikâyesinde, köpekli adam hayâllerinden bahseder. İki odalı bir ev, tavuklar, bir mektep hocalığı hayal eder. Çocuklar yetiştirmek istediğinden bahseder. Sevgilisinin ise onunla paraları bitene kadar meyhane, sinema, plaj dolaştıktan sonra parası bitince kendisini terk edeceğini düşünür. Sait Faik'in sevgilisinin aşkına inanmayıp, sadece parası için yanında olduğunu düşünmesi olasıdır. Ayrıca Sait Faik de Fransa'dan döndükten sonra, bir süre Ermeni Yetim Mektebinde Türkçe öğretmenliği yapar. Ancak daha sonra bu işin kendisine göre olmadığını anlayınca öğretmenlikten vazgeçer. (Alangu,1956:93).

"Mehmet Bey'e Göre" hikâyesinde hikâye kişisi, kendisine Mehmet Bey isimli bir arkadaş bulur ve gerçekleri ona söyletmeye çalışır. Mehmet Bey'in vakit geçirecek bir işi yoktur. Arkadaşını her akşam bir yerde yakalar ve bıkcıncaya kadar onu dinler. Artık o, Ahmet Bey'in ikinci şahsiyeti hâline gelmiştir. Mehmet Bey'e göre Yorgiya, Ahmet Bey'i sevmez, onun parasını yer. Mehmet Bey, Ahmet Bey'in ne yapmak istediğini düşünür. Ahmet Bey, hiçbir şey yapmak istememektedir. Sadece sever, yaşamak ister. Sevilememiş insanların bütün hırsıyla sadece sevmek ister.

Sait Faik ile hem Ahmet Bey hem de Mehmet Bey arasında benzerlikler vardır. Ahmet Bey, bütün arzusuyla sadece yaşamak, sevmek, sevmek ister. Sait Faik de tüm kalbiyle aynı duyguları derinden hisseder. Sait Faik de bütün insanları kapsayan sevgi, insanları sevmek arzusu şeklinde ortaya çıkar. Hikâye kişileri aracılığıyla anlattığı, en rahatsız olduğu durum ise toplumda bu sevginin azlığı ve sevgilerine karşılık bulamamasıdır. (Kavaz, 1990:119). Mehmet Bey, Yorgiya'nın Ahmet Bey'i sevmediğini, sadece parasını yediğini düşünmektedir. Hikâyede kendisinin de hikâye kişisi aracılığıyla söylediği gibi aslında Mehmet Bey, Ahmet Bey'in dolayısıyla da Sait Faik'in

iç sesidir. Kendisinin dile getiremediği hakikatleri ona söyletmeye çalışır. Sait Faik de sevgilisinin kendisini sevdiğini düşünmez.(Birsell, 2007:148-149). Bu durum hikâyede şu şekilde anlatılır:

“Kendi kendime bazen “Mehmet Bey” isminde bir arkadaş buluyor, işin hakikatini ona söyletmeye çalışıyorum.

Mehmet Bey'e göre Yorgiya Ahmet Bey'i sevmiyor, sevemez. Parasını yiyor...

Mehmet Bey düşünüyordu. Acaba Ahmet Bey ne yapmak istiyordu? Ahmet Bey, hiçbir şey yapmak istemiyordu. Sadece seviyordu. Yaşamak istiyordu. Seviyememiş insanın bütün hırsıyla sevilme için, en seviyemeyeceği yerden, çabalayıp duruyordu...”(Abasıyanık, 2017:115,118-119).

Sait Faik, “Bir Masa” şiirinde de Aleksandra ile olan anılarını şiirleştirmiştir. Şiir kişisi, Yanakimu adlı kişiden Aleksandra ile kendisi için örtüsü gazeteden, üstü çiçeksiz bir masa hazırlamasını ister. Aleksandra'nın siyaha çalan parmaklarıyla mızıka çalmasını, güftesi bayağı şarkılar, adi havalar çalmasını ister. Bu şiirde “Falcı Matmazel Todori” hikâyesinden sonra ilk defa açık açık Aleksandra'nın adı geçer. Ayrıca “Aleksandram mızıka çalar/ Siyaha çalan parmaklarıyla” dizesi bu bağlamda önemlidir. Şiirde de geçtiği gibi Aleksandra “esmer, ortadan biraz uzun, saçları alagarson kesik” bir kadındır. Parmakları da siyaha çalar. (Birsell, 2007:145). Bu durum şiirde şu şekilde anlatılır:

“Bize bir masa ayır Yanakimu
Aleksandramla benim için
Bir masa
Üstü çiçeksiz
Örtüsü gazeteden
Şarabı aşktan
Ham hülyadan

Aleksandram mızıka çalsın
Siyaha çalar parmaklarıyla
Güftesi bayağı şarkılar
Adi havalar
Meyhane acı zeytinyağı koksun
Sen hoşnut ol Yanakimu” (Abasıyanık, 2017:24).

3.Eleni

Sait Faik, “Şehrâyin” hikâyesinin kadın karakterine Eleni ismini vermiştir. Hikâye, hikâye kişisinin “şehrâyin” kelimesinin sözlük anlamlarını açıklayıp sıralamasıyla başlar. Hikâye kişisi, kelimenin anlamını yazdığı hikâyeye başlık olarak seçecek kadar bilmediğini belirtir. Bu durum hikâyede şu şekilde anlatılır:

“Doğru dürüst manasını bile bilmiyorum. Edebiyat yapmıyorum. Sahiden bilmiyorum. Şöyle anlar gibi olmuyor değilim. Ama sanmam ki bu yazıya başlık koyacak kadar yetsin... şuşehrâyin kelimesini de hiç sevmem. Bayramları, süslenmiş arabaları, kalabalığı...” (Abasıyanık, Havuz Başı, 2017:135).

Hikâye kişisi, daha sonra kendisini bir meyhanede bulur. Bir fıçının başındadır. Eleni'yi oturduğu yerden görmektedir. Orada şapkaları, pardösüleri bekler. Bir Rumca

şarkı sesi gelmeye başlar. Eleni beyaz, ince yüzlüdür. Kalınca bir bileği vardır. Aslında hikâye kişinin gördüğü sandığı bu kişi Eleni'nin hayâlerinden başkası değildir. Sonra hikâye kişisi meyhaneden çıkarak ahşap evlerin son ışıklarını seyretmek için bir kanepeye oturur.

Sait Faik'in de Eleni adlı bir sevgilisi vardır. Bu kadınla Sait Faik arasında inişli çıkışlı bir ilişki vardır. Eleni hikâyede anlatıldığı gibi uzun ve ince bir fizik yapısına sahip bir Rum kızıdır. (Urgan, 2018:233). Sait Faik'le Eleni sık sık kavga ederler. Bu kavgaların büyük çoğunluğuna Sait Faik'in kıskançlığı sebep olur. Mina Urgan'ın anlattıklarına göre, bu kavgaların birinde Eleni, Sait Faik'in yüzünü, gözünü tırnak izi içerisinde bırakır. Sait Faik de evin camını, çerçevesini indirdikten sonra giderken de Eleni, başka erkeklerle gezdiğinde kendisine hediye ettiği palto ve çizmeleri giymesin diye onları da alıp gider. Yine aralarında kıskançlık yüzünden yaşanan bir başka kavgada da Eleni Sait Faik'i meyhanenin arka kısmına çekerek bu durumdan rahatsızlığını dile getirir. Aralarında çıkan tartışmada da Eleni, Sait Faik'in kafasını üç dört kez duvara vurur. (Urgan, 2018:232-234). Sait Faik'in Eleni ile bir ayrılık sonrasında bir meyhanede otururken, alkolün de vermiş olduğu etkiye dayanarak birden onu hatırlayıp, hayal etmesi ve daha sonra da bu hikâyeyi kaleme almış olması olasıdır. Sait Faik, bu hikâyede olduğu gibi hayatına giren kadınların adını hikâyelerinde dile getirmekten çekinmez. Bazen bu hikâyesinde olduğu gibi açık açık adını söyler bazen de "bayan, matmazel A., V. Hanım" gibi tamlamalar kullanır. Tüm bunlardan hareketle Sait Faik'in yaşadığı hayatın izlerinin, hayallerinin, düşüncelerinin, sevinçlerinin, kederlerinin, gezdiği yerlerin en somut haliyle hikâyelerinde yer aldığını söylemek mümkündür.

"Havuz Başı" hikâyesinde hikâye kişisi, Beyazıt Havuzu'nun kenarındaki kanepelerden birine oturarak sevgilisini bekler. Yaşını almış bir adamın yirmi yaşındaki çocuk kederlerini, sevinçlerini yaşaması ne demektir, diye düşünür. Sevgilisini göreceği için içinde bir heyecan vardır. Ama sevgilisinin kendisini görmeden yanından geçeceğini, kendisinin ise yeniden kederle dolacağını düşünür. Çarşılardan çarşıya insan sesleri arasında her şeyi sevgilisiyle kurulmuş bir şehirde dolaşacağı ihtimalini anımsar. Herkes geçer ama beklediği sevgilisi bir türlü geçmez. Belki de kendisinin orada oturduğunu tahmin ederek öteki kapıdan çıkmış olabileceği şüphesini duyar.

Sait Faik'in hikâyesinde, hikâye kişisi aracılığıyla anlattığı, Beyazıt Havuzu'nun yanındaki bankta sevgilisini bekleme hadisesini, gerçek hayatta da yaşamış olması olasıdır. Sait Faik'in hayatına giren kadınlarla inişli çıkışlı bir ilişkisi vardır. Özellikle Eleni ile birlikte olduğu zamanlar da sık sık kavga ederler. Sait Faik'in çıkarmış olduğu kıskançlık krizleri dolayısıyla sürekli ayrılıp barışırlar. Bir akşam Bohem meyhanesinde arkadaşları ve Eleni'yle birlikte otururlarken yan masadaki adamların Eleni'ye baktığı gerekçesiyle kavga çıkarır. Başka bir akşam da Eleni ile yine kavga ederler. Sait Faik Eleni'ye aldığı paltoları ve çizmeleri de başka erkeklerle görüştüğü zamanlarda giymesin diye kıskançlıktan elinden alır. (Urgan,2018:233-234). Aleksandra ile olan ilişkisinde de inişli çıkışlı bir durum mevcuttur. Onunla da sık sık kavga ederler. Sait Faik, bu ayrılıklara çok fazla dayanamayarak, kendini Aleksandra'nın mahallesinde bulur. Bir ıslık çalarak, Aleksandra'nın yanına gelmesini bekler.

Aleksandra da Sait Faik'in geldiğini bu ıslıklardan anlar. Mahalledeki herkes Sait Faik'in Aleksandra'ya olan aşkının farkındadır. (Birsal, 2007:149-150).

4.Vedat Hanım

Medarı Maişet Motoru Romanı'nda, roman kişisi Fahri istasyonda beklerken yanı başında buğularla kaplı ufak cama Darülfünun'da tanıdığı, çok sevdiği bir kızın ismini yazar. Onu ilk defa mektepte değil bir arkadaşının başka bir yere giderken verdiği veda ziyafetinde görür. Fahri bu ziyafette gördüğü yirmi üç yirmi dört yaşlarındaki kızı o günden sonra sürekli düşünmeye başlar. Ömründe ilk defa bir insanla beraber olamamanın, samimi olamamanın, onu bir daha görememenin azabını hisseder. Kızı, sonraları birçok kez kendi imkânlarıyla görür ve kızla olamadığı zamanlarda ise dünyanın bütün acı yönlerini üzerinde hisseder. Sadece sevdiği kızla birlikte olduğu zamanlarda hayatın tadını yakalar, eski rüyalarına, hülyalarına dönebilir. (Abasıyanık, *Medarı Maişet Motoru*, 2017:84-85).

Fahri, bu kızın da buğulu bir cama başka kişilerin adını yazabileceği ihtimalini düşünür. Böyle düşündüğü sıralarda ise bu kızın onu sevmese bile arkadaşı olmasını ister. Bu kızın esmer yüzü kıpkırmızıdır. O güldüğü zaman kendisine güldüğünü gören her erkeğin ona aldanabileceğini düşünür. Kendisine baktığı zaman içi ısınır. Hâlbuki onun gülme tarzı böyledir, herkese böyle güler. "Eski zaman delikanlıları gibi" bu kıza yazdığı ilk mektubu düşünür. Kızın her hareketine, her sözüne bin türlü mana bulur. Kız ise her şeye rağmen Fahri'yi sevemez. Bunu açık bir şekilde söylemekten de geri durmaz. (Abasıyanık, 2017:86-88).

Cavit Yamaç, *Medarı Maişet Motoru* için: "Sait Faik'in büyük aşkının hikâyesi." (Alangu, 1956:215). der. Sait Faik'in eserlerinde, hayatından kesitlere fazlaca yer verdiği ve roman kişisi Fahri'nin Sait Faik ile diğer benzer yönleri dikkate alındığında, kendisinin İstanbul Üniversitesi'nde öğrenciyken böyle bir kıza âşık olup bunu da daha sonra romanında kurgulayarak okuyucularına anlatması olasıdır. Sait Faik, Aleksandra ile olan ayrılıklarından birinden sonra Vedat Esin isminde tıbbiyeli genç bir kıza âşık olur. Bir akşam Sait Faik, Sabahattin Kudret Aksal, Salah Birsal, Sabahattin Batur ve Oktay Akbal'la ABC Kitabevi'nde sohbet ederken içeri genç bir kız girerek Sait Faik'in bir kitabını ister. O anda, kitabevinde bulunanlardan biri bu kıza, Sait Faik'i tanıyıp tanımadığını sorar. Genç kızın: "Tanımıyorum ama hikâyelerini okuyorum." sözü üzerine de Oktay Akbal Sait Faik ile ikisini tanıştırır. O akşamdan sonra Sait Faik ile Vedat Hanım arkadaş olurlar. (Sönmez, 2007:27). Daha sonra Sait Faik bu kıza görmek için yanına arkadaşlarını da alarak sık sık Arnavutköy taraflarına balık yemeye giderler. Vedat Hanım, Sait Faik'in hayatına giren diğer kadınlardan farklı olarak "kentsoylu" bir çevreden gelmektedir. Sait Faik de ona ayak uydurmak için önce kılık kıyafetine çeki düzen verir. Buluşma yerleri de artık Beyoğlu değil, Bebek, Arnavutköy gibi yerler olur. Sait Faik'in Vedat Hanım'a olan aşkı bir yıl kadar sürer. Vedat Hanım, Sait Faik'i Aleksandra kadar üzer. Sait Faik'in ona karşı duyduğu tüm aşka rağmen Vedat Hanım, Sait Faik ile beraber olmak istemez. Onun kendisine olan ilgisinden rahatsız olur ve aniden Amerika'ya gitme kararı alır. Bir süre sonra ansızın da Amerika'dan ölüm haberi gelir. (Birsal, 2007:148-149). "Aşk Üzerine" başlıklı yazısında da Vedat Hanım olduğu tahmin edilen bir kadından: "Mesela V., ne aldı, ne kazandı benim mağlubiyetimden, mağlubiyetse. Benden acı ve tatlı dört- beş hikâye ve bir onu gördüğüm zaman, 'Ne iyi kız' diyebilecek kadar bir şeyler. Dört

hikâyem onundur. Çirkinseler de güzeldirler... V.'ye V. için çok şeyler yazdım, neşir de ettim. Onu seviyormuşum, ama hissediyormuşum beni sevmediğini. Onu açıkça, onu sallamadan yazı yazıp onun için neşredebildim... V.'nin benden kaçışında bir şeyler yazmak, ona gösterecek birine yazmak kafamdan geçti..." (Abasıyanık, Sevgiliye Mektup, 2001:72) diye bahseder.

5. Nevin Hanım

Kayıp Aranıyor, kitap olarak basılmadan önce Hürriyet gazetesinde 28 Haziran 1953 ile 1 Ağustos 1953 tarihleri arasında 36 bölüm tefrika halinde yayımlandığı (Alangu, 1956:190). için ismi hazırdır. Yaşar Nabi, *Kayıp Aranıyor*'un Sait Faik'in ismini kendi koyduğu nadir eserlerinden olduğunu söyler. (Alangu, 1956:190). Eser tefrika edilirken fazla ilgi görmez. Sait Faik, eserin kitap halinde yayımlanınca nasıl bir ilgi uyandıracaklarını merak eder. Bir arkadaşı, kitabı beğendiğini söyleyince de memnun olur. Kitabının beklediği ilgiyi görmemesi, anlaşılmamak onu üzer. (Alangu, 1956:212).

Sait Faik, *Kayıp Aranıyor* romanında, Konsolos Vildan Bey'in kızı Nevin'in balıkçı Cemal ve eşi Özdemir ile yaşadığı duygusal maceralar, Nevin'in alışılmışın dışına çıkan ve çevresi tarafından yadırganan hayat tarzı okuru sorgulamaya iten bir çerçeve hâlinde ele alınır. Nevin, Avrupa'da öğrenim görmüş, dört yabancı dil bilen, elit bir aileye mensup, kültürlü bir insandır. Buna karşın zaman zaman kendisinden beklenen kalıp davranışların dışına çıkar. Çevredeki bazı kişiler Nevin'in yirmi beş yaşına on beş yaş fazla katarlar, daha bir eşinden boşanmadığı hâlde dört evlilik yapmış olduğunu söylerler. Ama Nevin tüm bu söylenenlere, dedikodulara aldırış etmez. Köyün içinde kim olursa olsun, boyacı çırağından, kahveci Hasan'a, balıkçı Yusuf'tan, kunduracı Avram'a, zerzevatçı Apostol'a kadar her konuştuğunun koluna girer, iskelede dolaşarak canla başla onların derdini dinler. Ancak bir genç kızın umulmadık bir erkekle kol kola dolaşmasına, meyhanede iki kadeh rakı içmesine, bir İstanbul köyünde bile olamayacak şey gözüyle bakılır. Bunun için de Nevin'den çok kızını böyle yetiştirdiği için Nevin'in babasına diş bilerler. (Abasıyanık, *Kayıp Aranıyor*, 2017:9-11).

Nevin kızdığı, sevmediği, konuşmadığı insanlar olmasına rağmen hiçbir insana kin beslemez, nefret etmez, tiksinti duymaz. Sadece bu gibi durumlarda kızmakla yetinir. Bazı sahtekâr, ikiyüzlü, insanların kendilerini olduklarından farklı göstermelerine, birbiri tarafından aldatılmış eşleri, ahlâksızlıkları görünce küçümser gibi tavır takılmalarına dayanamaz. İğrenir gibi gördükleri bu insanların kendilerinden daha erdemli olduklarını düşünür. İyi insanların kötüler hakkında laf söylemediklerini, onlara kızıp sevmeseler de bunu belli etmediklerini dile getirir. Yaşamak için fena insan olmakla yine yaşamak veya ölmek için iyi insan olmak arasındaki farkın bir iman ya da riya farkı olduğunu düşünür. İmanı ortadan kaldırıncaya da iyi adamın pişman adam olduğu hükmüne varır. (Abasıyanık, 2017:14-15).

Romanda Sait Faik Nevin karakterini, Avrupa'da eğitim görmüş, kendini geliştirmiş, kültürlü, toplumda basmakalıp yargılara ve düşüncelere karşı çıkan, toplumun en aşağı tabakasından en üst tabakasına kadar herkesle iyi anlaşmış onlarla birlikte vakit geçirebilen, başkalarının kendisi hakkındaki düşüncelerinden çok kendi mutlu olduğu şeyleri yapıp yaşamına o ölçüde şekil veren bir kadın olarak

okuyucunun karşısına çıkarır. Bu şekilde Sait Faik'in kendisine göre betimlediği ideal kadın tipini romanda, çok sevdiği Nevin isminde birleştirip karakterize ederek kurgulamış olması olasıdır. Kitapta okuyucuya sunulan Nevin karakteri, Sait Faik'in kitaplarında anlattığı, kendisinden bir parça özellik barındıran ideal sevgili, ideal kadın en geniş anlamda ise ideal insan tipidir.

Sait Faik'in bu ideal sevgili tipine meslek olarak gazeteciliği seçmesi de dikkate değer bir unsurdur. Nevin, eşi Özdemir'in gazeteci dostlarının, hesaplı ilişkilerini, birbirlerini kandırıp birbirlerinin arkalarından iş çevirmelerini çirkin bulur. Onlar yüzünden gazetecilik mesleğinden de soğuduğunu belirtir. Oysa gazeteciliğin çok güzel bir meslek olduğunu, insanlara birçok şey öğretip tecrübe kazandırdığını dile getirir. Romanda Nevin'in tanıştığı genç bir gazeteci de bu mesleği, ileride yazacağı romanı için malzeme toplamak için yaptığını belirtir. Gazetecilik yaptığı sırada karşılaştığı hikâyeleri toplayıp ilerde yazacağı romanında bu hikâyeleri kaynak olarak kullanacaktır. Nevin gazeteciliği bırakacağını söyleyince genç gazeteci alaycı bir şekilde roman yazmaya başlamasını önerir. Bu öneri karşısında Nevin, bu alaycı üslubu görmezden gelerek kendisinin terkip yapamadığını belirtir. (Abasıyanık, Kayıp Aranyor, 2017:19,51-57). Sait Faik de kısa bir dönem gazetecilik yapmış bu sırada karşılaştığı hayat hikâyelerini de daha sonra *Mahkeme Kapısı* adını verdiği kitabında bir araya getirmiştir. (Kavaz, 1999:73). Bu bakımdan Sait Faik ile romandaki genç gazeteci arasında bir benzerlik vardır. Genç gazetecinin kendisine roman yazmasını önermesi karşısında Nevin, kendisinin terkip yapamadığını belirtir. Bu durum dolayısıyla da Sait Faik ile Nevin arasında benzerlik vardır. Mehmet Kaplan, Sait Faik'in mizacı ve mizacına bağlı hayat görüşü bakımından "an"ı yaşayan bir insan olduğunu romanın ise bir zaman sanatı olduğunu ve Sait Faik'te bulunmayan inşa kabiliyeti istediğini bundan dolayı da roman denemelerinin hikâyelerinin uzamasından başka bir şey olmadığını söyler. (Alangu, 1956:130-131). Yine Bedii Faik de Sait Faik'in romancılığını, gözüne kestirdiği avı yakalar yakalamaz hemen iğneyi batırıp koleksiyonuna eklemesi gerek bir kelebek avcısına benzetir. Bu koleksiyoncu, kelebeğin anatomisiyle ilgilenmez. Oysaki roman için gerekli durumun tam da bu olduğunu romanın bir sabır sanatı olduğunu anlatır. (Alangu, 1956:131). Sait Faik 1936 yılında yaptığı bir röportajında, kendisine yöneltilen: "Sanat hayatınızda ne yapmak istiyorsunuz?" sorusuna, edebiyat dünyasında yapmak istediği en büyük gayesinin bir roman yazabilmek olduğu cevabını verir. Çünkü romanın hayatın kendisi olduğunu düşünür. Roman yazmaya hikâye yoluyla da geçemeyeceğinin de farkındadır. (Abasıyanık, Açık Hava Oteli-Konuşmalar-Mektuplar, 2017:129-130). Sait Faik'in ilk romanı *Medarı Maişet Romanı*'nı kaleme alması da babasının kendisine açtığı işyerinde çalıştığı 1936 yıllarına rastlar. Kitabı hakkında fikir almak için de ilk müsveddesini İlhan Berk'e okutur. (Birsnel, 2007:123). Sait Faik'in bu düşüncesine rağmen ilk romanı *Medarı Maişet Romanı*'nın 1944 yılında basılması dikkate değer bir noktadır.

Sait Faik'in roman kişisine Nevin ismini vermesi de ayrıca dikkate değer bir unsurdur. Nevin, Sait Faik'in hayatında yer edinen önemli isimlerdendir. Tiyatro sanatçısı ve sinema oyuncusu Nevin Seval olduğu düşünülen bir hanıma yazdığı mektuplar daha sonra mektuplarının bir araya getirildiği *Karganı Bağıyla* kitabında yer alır. Gönderilmemiş ya da gönderilmiş bir mektubun taslağı olduğu düşünülen evinde bulunan bir yazısında; "Seni ben, karga, ihtiyar, güngörmüş kısık bir ses gibi seviyorum. Ağır, düşünceli, güzel kafan, o yarı külhanbeyi yürüyüşün, o ana, o ciddi,

o sevince bir karga sevecen halin... Ben sensiz edemem. Yürüyüşünü görmeliyim. Dudağın gözlerinle beraber kızsın, gülsün, konuşsun. Alnın alınla düşünsün. Her şeye Allah'a, kargalara, kurbağalara, şükrederim. Seni tanıdığım için dünyanın en bahtiyar insanıyım. Seni sevmekle iftihar ediyorum. Beni sevmenle de iftihar ederim. Yanında hiçliğimi duyduğum, onu sevmekle gururlandığım Nevinim..." (Abasıyanık, Karganı Bağışla, 2004:108-109). diye seslenerek Nevin Hanım'a olan duygularını dile getirir. "Aşk Üzerine" başlıklı yazısında da: "Senin için yazı yazıyorum. Yazsam bile yalnız gelip sana okuyorum. Neşretmem de. Ben sen de N'ciğim, istikbalimi, her şeyimi görüyorum. Sait Efendi'yim. Ne yazarım, ne okurum; pis mendebur bir memur olur, bir sakalla sokaklarda gezerim. Ne olacak, derler, bir atımlık barutu vardı şu gencin, attı gitti. Ancak seninle beraber çalışabilirim. Sen yanımda olmazsan beni sevemezsin. Edebiyat da, şöret de, para da, insan sevgisi de boş şeylerdir. Ben bunu hiç hissetmedim..." (Abasıyanık, 2001:72). sözleriyle duygularını dile getirir. Giriş sayfası eksik olan bir başka mektubunda da yazdığı kitabını ona ithaf ettiğini belirttikten sonra dünyada en çok sevdiği kişinin kendisi olduğunu belirtir. Kendisini bütün kalbiyle sevdiğini azıcık da olsa onun da kendisini sevip sevemeyeceğini sorgular. Yine Nevin Hanım'a seslendiği bir başka mektubunda da kendisiyle arkadaşlığının uzun süreceğini düşündüğünü, küçük apartmanını satıp birlikte Fransa'ya gitme hayalini dile getirir. Mektuplarında bu durum şu şekilde okuyucuya aktarılır.

Sonuç

Wellek, bir sanat eserinin en aşikâr sebebinin onun yaratıcısı olduğunu söyler. Bu yüzden edebi eserin yazarın hayatı ve kişiliği ışığında değerlendirilip açıklanması, edebiyatın en eski ve en oturmuş yöntemlerinden birisidir. (Wellek-Warren, 2011: 85). Yazarlar/şairler bir edebi eseri kaleme alırken ister istemez yaşadığı toplumdan, anılarından, gözlemlerinden faydalanır. Bunları da eserine yansıtır. Elbette ki yazarın/şairin ortaya çıkardığı her kurgusal metindeki unsurların birebir onun hayat hikâyesiyle örtüşüğünü söylemek yanlış olur. Ancak birçok eserde bu ikisi arasında yadsınamaz bir uyum olduğu da gerçektir.

Kurgusal dünyanın gerçekliği ile yaşadığımız hayattaki gerçeklik arasında bazı paralel bağlantılar bulunabilir. Ancak bu, hiçbir zaman kurgusal metinlerin birebir gerçek yaşamın kopyası olduğu anlamına gelmemektedir. Bir yazar eserini oluştururken farkında olarak ya da olmayarak yaşamından izlere eserlerinde yer verebilir. Ya da tam tersi gerçek yaşamda değiştirmek istediği olayları, unutmak istediği hatıraları, bilinçaltında kalan duygu ve düşünceleri, gerçekleşmesini beklediği hayallerini eserleri vasıtasıyla bilinç yüzeyine çıkarabilir. Yazarların/şairlerin oluşturdukları eserler, onların bilinçaltındaki bastırılmış düşüncelerinin bilinç yüzeyine yüceltilerek yansıtılmış halleridir. Bu her yazarın eserinde kiminde az kiminde fazla olmak kaydıyla mevcuttur. Bunun oranını belirleyen kişi ise yine yazarın kendisidir.

Edebiyatın hakikatle ilişkisi her zaman tartışmaya açık konulardan biri olmuş, bu ikisi arasındaki ilişki her devirde sorgulanmıştır. Yazarın hayatla, toplumla, insanla, dünyayla ilgili söylemek istediklerini eserleri vasıtasıyla dile getirdiği söylenilebilir. (Moran, Edebiyat Kuramları ve Eleştiri, 2011:219-243). Edebi eserler, yazarın hayatından, içinde yaşadığı toplumdan, tarihten, beklentilerinden, hayallerinden izler

taşıyan kurmaca metinlerdir. Edebiyatın hakikati, edebiyatın kendi dünyasında yarattığı kendine özgü gerçekliktir. Edebiyatın ilk ve esas işlevi ise kendi tabiatına sadık kalmaktır. (Wellek-Warren, 2011:33-44). Sanatçının eseri ve kişiliği arasında sıkı bir bağ olduğu ilkesine dayanan biyografik eleştiri, sanatçının eseri ve hayatı arasında bir ilişki olduğu teorisini savunur. Berna Moran, yazara dönük eleştiri kuramında yazar/şair ile eseri arasında yadsınamaz bir paralellik olduğunu savunur. Eseri aydınlatmak için sanatçının hayatını ve kişiliğini incelemenin, sanatçının psikolojisini, kişiliğini aydınlatmak için eserlerini bir belge gibi kullanmanın gerekliliğini açıklar. (Moran,109-110).

“Edebi metinlerin yazarların hayatından bağımsız bir anlayışa sahip olmadıkları” tezinden yola çıkılarak Sait Faik’in kurmaca eserlerinde anlattıklarının kendi yaşamından olaylara ve düşüncelere bir çeşit tanıklık görevi yaptığı söylenilebilir. Sait Faik Abasıyanık, Türk edebiyatında eserlerinde biyografik unsurlara en fazla rastlanan sanatkârların başında gelir. Yaşamına dair hemen hemen her olaya eserlerinde rastlamak mümkündür.

Sait Faik’in eserlerinde anlattığı kişiler ile Sait Faik’in duygu ve düşünceleri, hayalleri, beklentileri arasında büyük bir benzerlik vardır. Bu kişiler aile yapısı, çocukluğuna dair anılar, yaşadığı ve sevdiği mekânlar ve psikolojik yapı itibarıyla okuyucuya Sait Faik’i anımsatırlar. Âdeta Sait Faik’in küçük bir portresi durumundadırlar. Sait Faik, hayattan beklentilerini, farklı dönemlerdeki ruh hâllerini, bir olay, durum ya da herhangi bir nesne hakkındaki düşüncelerini kurgu unsurlarıyla birleştirerek eserlerindeki kişiler aracılığıyla okuyucuya aktarır.

Sait Faik, çocukluğundan ölümüne kadar hayatında iz bırakan her türlü olay ve durumu kurgu unsurlarıyla bütünleştirerek eserlerine konu edinmiştir. Hayatına ait pek çok kesite hikâyelerinde rastlamak mümkündür. Aşk teması da bu unsurlardan biridir. Yaşadığı aşk maceralarına, aşka dair düşüncelerine, hayallerine, beklentilerine eserlerinde rastlamak mümkündür.

Kimi zaman aşkın ilk heyecanı ile hissettiği duyguları, âşık olduğu kadını ne kadar sevdiğini, sürekli onu düşündüğünü anlatırken kimi zaman ise kendisinin bu sevgisine rağmen sevgilisinin onu hiç sevmediğini, uğradığı düş kırıklıklarını, umutsuzluklarını, kıskançlıklarını kurgu unsurlarıyla birleştirerek okuyucuya aktarma yolunu seçmiştir. Hatta bazı eserlerinde bu kadınların adını bile değiştirme gereği duymamıştır. Dostlarının yazılarından, hatıralarından, kendi yazdığı mektuplardan edinilen bilgiler doğrultusunda eserlerinde anlattığı aşk maceralarının çoğunun kendi yaşadığı aşk maceraları olduğu bunu kurgu unsurlarıyla bütünleştirerek eserlerine aktardığı çıkarımını yapmak mümkündür. Ancak bu eserlerin birer kurmaca metin olduğu da gözden kaçırılmadan elde edilen veriler ışığında Sait Faik’in aşk hayatına dair unsurlara eserlerine yer verdiğini söylenilebilir.

Sait Faik, hayatına giren pek çok kadına rağmen hiç evlenmemiştir. Evliliği üç kez denemiş ancak farklı sebeplerle bu üç evlilik girişimi de başarısızlıkla sonuçlanmıştır. Hayattaki bütün olumsuzluklara rağmen yine insan da sevillecek özellikler arayan içi insan sevgisiyle dolan Sait Faik’i bu olumsuz evlilik girişimleri de aşka zaman zaman küstürse de tamamen vazgeçirememiştir. Yaşamının son anlarına kadar içi her zaman insan sevgisiyle, yaşama sevinciyle, aşkı arayıp bulmakla ya da

aşkın tattıracağı o tatlı heyecanı aramakla geçirmiştir. Bu yönüyle eserlerinde yer alan aşk maceralarıyla kendi hayatında yaşadıklarının benzer yönleri olduğunu söylemek mümkündür.

Kaynaklar

- Abasıyanık, S. F. (1999). *Açık Hava Otelı-Konuşmalar- Mektuplar*. Ankara. Bilgi Yayınevi.
- Abasıyanık, S. F. (2001). *Sevgiliye Mektup*. Ankara. Bilgi Yayınevi.
- Abasıyanık, S. F. (2004). *Karganı Bağışla*. YKY Yayınları, İstanbul.
- Abasıyanık, S. F. (2017). *Semaver*. İstanbul. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Abasıyanık S. F. (2017). *Medarı Maişet Motoru*. İstanbul. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Abasıyanık, S. F.(2017). *Mahalle Kahvesi*. İstanbul. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Abasıyanık, S. F. (2017). *Havuz Başı*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.
- Abasıyanık, S. F. (2017). *Alemdağ'da Var Bir Yılan*. İstanbul. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Abasıyanık, S. F. (2017). *Az Şekerli*. İstanbul. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Abasıyanık, S. F. (2017). *Kayıp Aranıyor*. İstanbul. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Abasıyanık, S. F. (2017). *Şimdi Sevişme Vakti*. İstanbul. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Abasıyanık, S. F. (2017). *Tüneldeki Çocuk*. İstanbul. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Turgut, P. E. (1996). *Sait Faik 90 Yaşında*. Ankara. Bilgi Yayınevi.
- Alangu, T. (1956). *Sait Faik İçin*. İstanbul. Yeditepe Yayınları.
- Birsel, S. (2007). *Ah Beyoğlu Vah Beyoğlu*. İstanbul. Sel Yayıncılık.
- Kavaz, İ. (1999). *Sait Faik Abasıyanık*, İstanbul. Şüle Yayınları.
- Kavaz, İ. (1990). *Sait Faik Abasıyanık*. (Yayımlanmış Doktora Tezi). Elazığ: Fırat Üniversitesi.¹
- Leyla E. (2004). "Dünyanın Bilmediği Bir 'Kök Yazar': *Sait Faik*", *Bir İnsanı Sevmek: Sait Faik Abasıyanık*. (Haz. Süha Oğuzertem). İstanbul. Alkım Yayınevi.
- Sönmez, S. (2007). *A'dan Z'ye Sait Faik*. İstanbul. YKY Yayınları.
- Urgan, M. (2018). *Bir Dinozorun Anıları*. İstanbul. YKY
- Çetindaş, D. (2016). *Türk Edebiyatında Biyografik Anlatı ve Romanlar*. İstanbul. Kesit Yayınları.
- Güler, T. (2019). "Abdullah Harmancı'nın Öykülerinde Aydınlar": Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi.0/66. 155-176.
- Warren A. -Wellek R. (2011). *Edebiyat Teorisi*. (Çev. Ömer Faruk Huyugüzel). İstanbul. Dergah Yayınları.

¹ İbrahim Kavaz, "Sait Faik" hakkındaki kitabına, doktora tez çalışmasının belirli kısımlarını dâhil ettiği için bu çalışmada her iki kaynak da kullanılmıştır.

